

AMERİKA NOTLARI

 Yunus ZEYREK

Ankara'dan havalandığım *Lufthansa* uçağın-
dan Münih'te inip Amerikan *United* uçağıyla
okyanus semalarına uçtum. Dokuz bu-
çuk saat süren hayatımın bu en uzun hava yolcu-
luğundan sonra öğle güneşinin parlaklığıyla dal-
galanan Shicago'ya indim. Dört saat sonra bu-
radan Dayton'a gidecek uçak, uçuş kapısı ekra-
nında birkaç rötar bilgisi verdikten sonra kayıpla-
ra karıştı. Görevli siyahî bayan, "Tomorrow!" dedi!
Akşamın geç saatlerinde ortada kalmıştım. Neyse
ki Columbus'a giden uçak, beni ertesi günü bek-
lemeden kurtardı.

Gece yarısına doğru indiğim Columbus'ta Ali
bekliyordu. Önümüzde 70 km'lik bir yol vardı. Se-
vinç, heyecan ve muhabbetle başladığımız yolcu-
luk, polis tarafından aralandı. Meğer bizim Ali tam
sür'at gidiyormuş! O saatte ve o anda trafik ceza-
sı limon gibi geldi!

Şimdi gönül, bu uzun ve sinir bozucu yolcu-
luktan sonra iyi bir istirahat ister, değil mi? Ha-
yır, öyle olmadı; vardığım yerde dernekte millet
saatlerce beni beklemiş, evlerine gitmişler. Fakat

konak sahibi aile ve yakınları bizi bekliyorlar. Doğ-
rusu bu havada ben de yorgunluğu ve istirahati
unuttum. Sohbet ve muhabbetle gecenin öbür kı-
yılarında hayli yol aldıktan sonra yattık.

Sabahleyin kalkıp gündüz gözümüle "Amerika"ya
şöyle bir baktım! Tabii ki her şey değişik geldi.
Yanlış anlaşılmasın, fotoğraflarda gördüğümüz
New-York gökdelenleri ile alâkası olmayan bir sa-
delikten bahsediyorum. Bunun en göze çarpanı
ev mimarisi ve mahalle sadeliği...

Bu uzak diyarlarda hemşehrilerimi görmek,
onlarla kırk yıllık dost gibi muhabbet etmek nasıl
tarif edilebilir ki... Beni misafir eden Koçali anlatı-
yor: Burası bizim evimiz, şurası ağabeyimin, şura-
sı kardeşimin, şurası amcaoğullarının... Yani he-
men hepsi bir mahallede, hatta bir sokakta yan
yana yaşıyorlar. Evler eski olmasına rağmen sağ-
lam ve muntazam. Zemin altı üzerinde iki katlı,
dik çatılı ferah mekânlar... Hesaplı fiyatlarla satı-
nalmış ve biraz da Ahiskalı emeği sayesinde vil-
la hâline getirmişler. İşleri güçleri var. Yüzleri ışıl
ışıl...

Koçali, Feriddin, Oktay Şahbendaroğlu ve Yunus Zeyrek.

İki yüz yıllık ıstırapın çocukları olan hemşehrilerimi güler yüzlü görmek beni çok mutlu kılıyor. Fakat kalbimin bir köşesinde sancı dinmiyor. Zira nerelerde nelerini ve kimlerini bıraktı bu insanlar... İnsan bunu düşünmeden edemiyor. Onlar da farkında. Ama kader demekten başka bir şey söylemez...

1930-Ahıska doğumlu Oktay Şahbendaroğlu anlatıyor: *"Üç kardeşin büyüğüyüm. Zedibanlıyım. İkinci Dünya Savaşı zamanıydı. Köylerde ihtiyaçlarla kadınlar ve çocuklar vardı. Eli silâh tutanlar savaşa götürülmüştü. 1944 sürgünü bizim köyü Özbekistan ve Kırgızistan'a, dört bir yana dağıttı. 14 Kasım sabahı evlerimizden çıkardılar, köyün altında bir yerde topladılar. Nutuk çeken Rus subayı, üç gün sonra köyümüze döneceğimizi söyledi. Tabii ki yalan söylüyordu, biz de inanıyorduk. Niye inanmayalım ki, ne suçumuz vardı ki... Gece boyunca orada beklettiler. Sabah açılınca evlerimizde gönderip eşyamızı toplamamızı söylediler. Alabileceklerimizi aldık, yine oraya geldik. Üç beş haneyi bir kamyonu doldurup trenlere sevk ettiler. Kilde'de trene bindik. Zulüm yolculuğundan sonra Özbekistan'a vardık. Gittiğimiz günden çıktığımız güne kadar pamukla uğraştık. 45 yıl Özbeklerle kardaş gibi yaşadık. 1989'da ne olduysa oldu. Vahşet başladı. Oradan çıktık, Azerbaycan'ın Gürcü köyüne gittik; burada bir sene kaldık. Oradan Rusya'ya gittik; Rostov'da evler yaptık, 13 sene yaşadık. Çok zor günler gördük. Varımızı yoğumuzu ne ki verdiler ucuz bahalı satıp 2005'te Amerika'ya geldik. Şimdi burada iyiyiz. Özbekistan'daki gibi kimse bize kimsin, niçin geldin, ne zaman gideceksin gibi sorular sormuyor. Gürcistan bize hayat hakkı tanımadı."*

Bu savaş ve sürgün hikâyelerini kim bilir kaçınıncı defa dinliyorum. Fakat nedense her defasında, ilk defa dinliyormuş gibi merak, heyecan ve kalp ezikliği duyuyorum. Şimdi de Oktay amca anlatıyor, biz merakla dinliyoruz. Yanında oturan 1939-Ahıska doğumlu kardeşi Feriddin amca da ara sıra söze karışıyor. Bazen ikisi de aynı şeyi aynı anda söylüyorlar: *"Burada Türkiye televizyonlarını seyrediyoruz. Her gün üç beş şehir haberi huzurumuzu kaçırıyor. Yediğimiz ekmek karnımıza gitmiyor. Eyvah beni vah! İstanbul'un ortasında arabalara benzin döküp yakıyorlar!"*

Oktay amcanın anlattıkları, ABD'ye giden

Dernek Başkanı İslam Şahbendaroğlu - Büyükelçi Namık Tan.

hemşehrilerimizin macerasını ve duygularını özetler mahiyette.

O gün diğer hemşehrilerle de tanışıyoruz: 1943 - Ahıska - Cunda doğumlu Bayram, 1926 - Ahıska (Gav) doğumlu Halil amcalar... Köşeli ve Bahadır Şahbendaroğlu ile geç saatlere kadar süren sohbet... Yarabbi bu güzel insanlar neler çekmedi... Şimdi gülen yüzlerini soldurma diye dua ediyorum.

19 Haziranda Dayton Ahıska Derneğinin birlik beraberlik, tanışma, görüşme amaçlı iki günlük programı başladı. Yakın eyaletlerden gelen gençler arasında spor müsabakaları sevinç ve heyecan içinde tamamlandı.

Ertesi günü Washington Büyükelçisi Namık Tan ve eşi, Shicago Başkonsolosu Kenan İpek ve New York Din Hizmetleri Ataşesi Süleyman Duman dernek binasına geldiler. Beraberce dernek ofisi, mescidi, toplantı salonu gibi birimleri dolaştık. Kısa bir toplantıda duygu ve düşüncelerimizi paylaştık. Türk Büyükelçisi ve eşini çok samimi ve gayretli bulduğumu ifade etmeliyim. Buradan öğle yemeği yemek üzere bir Türk lokantasına gittik. Türk okulları yönetici ve öğretmenleriyle tanıştık. Yemeğe Ohio eyalet yöneticileri de geldi.

Yemekten sonra hep beraber programın yapılacağı Dayton Mühendisler Kulübüne gittik. Buradaki salon, kadın, kız, genç, ihtiyar hemşehrilerle hincahınçtı. Dernek Başkanı İslam Şahbendaroğlu bir açış konuşması yaptı. Büyükelçimiz Namık Tan, Başkonsolos Kenan İpek, Eyalet Yöneticileri ve bendeniz birer kısa konuşma yaptık. Müzik ve folklor gösterileri ile Halk Müziği Sanatçısı Fatih Kısaparmak programı ardından ödül ve plâket töreni yapıldı.

Akşam üzeri pikniğe gidildi. Sanki orada daha biz bizydik... Müzik ve folklor arasında bir konuşma yamak üzere beni mikrofona çağırdılar. Bu konuşmamda hemşehrilerime özetle şunları söyledim: *“Birçok sürgünle, tarif edilmez acılarla savrulduunuz. Bir avuç halkımız, hemen her kıtada hayat mücadelesi vermektedir. Asya içlerinden Amerika’ya geldiniz. Sizleri mutlu görmekten büyük bir memnuniyet duymaktayım. Bu mutluluğunuzun daim olmasını dilerim. Ama bir zamanlar ecdadımızın şanlı şerefle mutlu yaşadığı ana vatan Ahıska’yı unutmayınız. Ağaç kökünden su içer, demişler. Köklerinizi ihmal ederseniz kurur, münkariz olursunuz. Evlerini ve arabalarını ayıldızlı bayrakla süsleyen kardeşlerimin Türklüğü en iyi şekilde temsil edeceğine, vatanını ve milletini ebediyen unutmayacağına ve onun bir parçası olarak yaşayacağına gönülden inanıyorum.”*

Bu sözlerim heyecanla alkışlandı.

Dayton’daki hemşehriler, bu şehirde 200’ün üzerinde Ahıskalı ailenin bulunduğunu söylediler. Birisi de 26 eyalette 12.000 civarında Ahıskalı yaşamaktadır, dedi. Amerika, bir baştan öbür başa uçakla altı saat süren büyük bir kıta. Bu şekilde dağınık olarak yerleşen hemşehrilerimiz, mümkün olduğu kadar bu dağınıklığı küçültmeye çalışıyorlar. Dayton Derneği, **Ohio** eyaletinde emlak fiyatlarının diğer yerlere nazaran daha hesaplı olduğunu ifade ederek hemşehrilerin buraya yönelmesini tavsiye ediyor. Dernek başkanının Washington’da yaşayan yakın akrabası ve üç çocuk babası Mehralı Hurişanoğlu farklı düşünüyor: *“Ben orada akrabalarından uzak, yalnız yaşıyorum.*

Bizim halkımız dünyanın en güzel yerinde yaşamaya lâıktır. Nedense bizimkiler en ucuz yerde yaşamayı tercih ediyorlar. Beyaz Saray’a 20 km mesafede pahalı bir yerde yaşıyorum. Rızkı veren Allah’tır. İcab ettiği takdirde Beyaz Saray önünde birkaç yüz kişi toplanabilmeliyiz. Hiçbir şey yapmasak da bir gazeteci, burada niçin toplandınız diye sorsa yeter!” diyor.

Dayton Derneği Başkanı İslâm Şahbendaroğlu, azimli ve idealist bir genç. Bütün hemşehrileri bir araya getirmek için gayret ediyor. Derneğin sosyal faaliyetlerini genişleterek orada hatırı sayılır, sözü dinlenir bir toplum meydana getirmek istiyor. Katılmış olduğumuz programda bu niyetinin maya tuttuğuna şahit oldum. Bazı hemşehrilerin bu faaliyetlere katılmadığından yakındı. Meselâ bu yâd diyarlarda okul, cami, dernek gibi sosyal müesseseler yanında bir de mezarlığın zaruretini anlattı. Hatta almak istedikleri yerleri gösterdi. Kabul etmemek hatta hayran olmamak mümkün değil. Biz de bu gayretinde sabır ve sebat etmesini, ufak tefek ihtilâfların zaman içinde giderilebileceğini söyledik. Bu tür meselelerde büyüklerin üzerine çok mesuliyet düştüğünü, onların ihmal edilmesini tavsiye ettik. Zaman olsaydı ev ev ziyaret etmek, tek tek konuşmak isterdim.

İşte birkaç günlük Amerika seyahatinin sonuna geldik. Orada kaldığım süre içinde beni misafir eden ve birçok zahmetle Dayton Havaalanından yolcu eden Koçali Şahbendaroğlu ile öğretmen Seyfullah Beye çok teşekkür borçluyum.

